

El Curs d'Introducció a la Carrera d'Arquitectura. Experiències i perspectives

Xavier Monteys, Isabel Crespo i Pere Fuertes

Professors del Curs d'Introducció a la Carrera d'Arquitectura

Origen i motius

La tardor del 1994, i per tal que la imminent implantació del nou pla d'estudis a l'ETSAV fos real, calia crear un mecanisme que convertís les promocions anuals d'estudiants que provenen del COU en dos grups quadrimestrals: un que comencés el setembre i l'altre que ho fes al febrer. El primer Curs d'Introducció a l'Arquitectura s'inicià, per tant, amb la intenció que es produís aquest desdoblament de la promoció i que l'ajornament tingués una contrapartida: començar més tard però en millors condicions d'enfrontar els estudis.

El contingut i el tipus de treballs i activitats del curs estan pensats per permetre als estudiants iniciar-se en l'arquitectura i en la vida universitària. Aquest contingut es concreta en treballs pràctics en grup, amb l'assessorament d'estudiants experimentats i el suport de sessions teòriques, defugint expressament la fragmentació en assignatures.

L'estructura del Curs

El projecte pedagògic del Curs es basa en unes poques idees que són les que li donen forma. Aquestes poques idees sorgeixen de dues reflexions paral·leles. D'una banda, de la lògica que es deriva del fet de tractar d'explicar els trets essencials propis d'una introducció a qualsevol disciplina a un públic neòfit. Això representa un repte per a qualsevol professor, ja que tracta de posar els "fonaments" de l'activitat acadèmica de l'estudiant en el futur.

De l'altra, i molt important, d'una inevitable crítica que en aquestes ocasions "especials" es fa de l'activitat docent regular, cosa que converteix el curs d'introducció en un laboratori pedagògic. En aquest sentit, aquest curs ha permès posar en pràctica coses que en una assignatura regular seria difícil de realitzar i que permeten pensar en el Curs com en un camp de proves per a futures aplicacions.

El Curs d'Introducció a la Carrera d'Arquitectura. Experiències i perspectives**Les unitats pedagògiques**

D'una manera més o menys ordenada enumerarem alguns dels trets característics del Curs. El primer seria tractar de replantejar el concepte d'assignatura, o, més aviat, el fet que un curs sigui una suma d'assignatures: el Curs d'Introducció ha tractat de basar-se, per contra, en unitats pedagògiques. Aquestes unitats són una agrupació variable d'allò que, durant la carrera, seran les diverses assignatures. En una unitat pedagògica es veuen conceptes diferents que sorgeixen entorn d'un treball pràctic. Evidentment, el tipus de treball pràctic triat és molt important i ha de permetre un desenvolupament gradual i encadenat que possibiliti l'aparició dels conceptes desitjats de manera natural.

Aquest sistema de treball, que pot semblar una mica arcaic, l'hem triat conscientment. En lloc d'explicar uns principis teòrics per veure després com s'apliquen a una pràctica, hem preferit fer-ho a l'inrevés, conscients que aquest mètode s'assembla més a l'aprenentatge d'un ofici que al d'una ciència. Això ens porta a reflexionar sobre el moment precís en què es fa l'aportació teòrica en relació amb el desenvolupament de les pràctiques. En aquest curs hem volgut invertir aquesta relació, és a dir, donar la teoria quan l'estudiant està descobrint la dificultat d'allò que està treballant en la pràctica. Hem realitzat explicacions teòriques no per demostrar-los el que no saben, sinó per fer evident allò de: "No hi ha res més pràctic que una bona teoria".

Els treballs pràctics

Així doncs, un element essencial del Curs són els treballs pràctics, que quasi tenen el protagonisme d'una assignatura. El seu objectiu és posar en situació una persona per tal que n'augmenti la capacitat receptiva i això, en algunes ocasions, ens porta a fer assaigs que fan evident la capacitat formativa dels jocs. D'altra banda, el caràcter marcadament pràctic de la carrera d'arquitectura fa que el concepte d'exercici pugui, en molts casos, lligar-se a la construcció de coses, veritable eina d'aprenentatge. Aquesta forma d'ensenyament ha estat tradicionalment vinculada a escoles com la Bauhaus o l'Escola d'Ulm, on el concepte de taller no es limitava al treball sobre la taula de dibuix, sinó que abastava una autèntica representació de tots els oficis que intervenen en l'arquitectura.

Els grups de treball i els professors júnior

La major part d'aquests treballs es desenvolupen en grups reduïts, de manera que l'estudiant s'habitua a treballar en grup, amb la idea que la feina en grup ha de servir per millorar la qualitat dels resultats i no per estalviar-se esforços. De fet, és una realitat que

El Curs d'Introducció a la Carrera d'Arquitectura. Experiències i perspectives

fins i tot els treballs individuals dels estudiants a la carrera d'arquitectura es discuteixen entre companys i, el que és més evident, els treballs professionals en els despatxos rarament els desenvolupa una sola persona. La majoria dels treballs en arquitectura els fan equips de persones i l'organització es fa imprescindible.

En el Curs, els grups de treball estan dirigits pels professors júnior, que són estudiants dels últims cursos de la carrera. Aquesta figura apareix com a resposta a la idea d'una atenció molt personalitzada i per arribar a tots els estudiants nous. Cada júnior es fa càrrec d'un grup i actua com de professor tutor i d'estudiant avantatjat, ja que fa els treballs i orienta el grup en l'estratègia que cal seguir per afrontar cada exercici de la millor manera, segons la seva pròpia experiència.

Per als júnior ha estat útil adonar-se sobretot de com s'aprenen millor les coses i han reconegut que la millor manera d'aprendre és ensenyar, perquè només se sap bé allò que se sap explicar. Aquesta estructura en grups petits, amb un júnior al capdavant, permet avançar molt més ràpidament en la comprensió d'allò que s'explica a classe per a tothom, ja que la responsabilitat del júnior és difondre en el seu grup les explicacions i recollir els problemes que sorgeixin per part de cada estudiant. La importància formativa que aquest procediment representa per a un estudiant que està a mitja carrera ha fet que es proposés aquesta activitat per ser convalidada com a crèdits de lliure elecció.

Les setmanes no lectives

Una manera de reforçar els continguts i l'aprenentatge dels temes és disposar de temps per assimilar allò que s'ha après; per això s'alternen les classes amb allò que hem anomenat "setmanes no lectives", durant les quals els estudiants tenen temps de reflexionar individualment. Per a un estudiant en aquesta situació, preparant-se per començar la carrera, esdevé molt important administrar-se el temps i organitzar l'estudi.

El tipus de treballs proposats durant el Curs necessiten un temps de desenvolupament que hem preferit agrupar per tal que els treballs puguin acabar-se i s'arrosseguin al llarg del curs, amb els inevitables lliuraments finals. A més, atesa la naturalesa dels exercicis, aquests obliguen de vegades a fer treballs de camp que resultaria difícil realitzar a l'escola.

El Curs d'Introducció i la lliure elecció

Es podria dir que els estudiants que han seguit el Curs estan ara, gràcies a aquest primer contacte amb l'arquitectura, en disposició d'escollir, amb més coneixement, la carrera que han triat. Aquest raonament ha estat el que ens ha portat a pensar que les

El Curs d'Introducció a la Carrera d'Arquitectura. Experiències i perspectives

hores de classe fetes en el Curs d'Introducció es podran reconèixer com a crèdits de lliure elecció en el moment que toqui. I en el cas que l'estudiant finalment no comenci la carrera d'arquitectura, aquests crèdits podran ser reconeguts per un altre centre; sempre, és clar, que se superi el curs amb una qualificació suficient. D'aquesta manera, el temps invertit en el Curs d'Introducció no és un temps perdut.

La no-superació del Curs pot alertar l'estudiant de les seves mancances i de les dificultats amb què es trobarà si no repensa la seva decisió i, en tot cas, és una recomanació evident que els crèdits de lliure elecció que componguin la seva formació hauran de provenir d'altres matèries, assignatures o activitats.

Amb aquest plantejament, el Curs d'Introducció esdevé la millor manera d'accedir als estudis escollint més lliurement la carrera. És cert que es fa difícil per a un estudiant revisar la seva tria una vegada ja ha estat admès pel centre, però fóra bo que sabéssim transmetre la idea que no és cap fracàs desdir-se de la primera tria, després d'haver passat pel Curs. És una manera d'evitar el fracàs real i de reconduir els plans acadèmics que tenia com més aviat millor. Es pot dir que fent el Curs és l'estudiant mateix qui ha de sotmetre a examen les coses: la carrera d'arquitectura, els seus propis desigs i les seves capacitats.

Però la lliure elecció no s'acaba en els estudiants que trien fer el Curs, sinó que, com hem vist, s'estèn als professors júnior. En aquest sentit, els cursos d'introducció en general podrien ser unes assignatures de lliure elecció concebudes com un intercanviador de coneixements entre els que han de començar i els que estan acabant. En aquest intercanvi, els uns aprenen el que és elemental i els altres aprenen per què ho han d'explicar. En aquest procés els professors han d'alimentar constantment aquest intercanvi, és a dir, han d'actuar com "el que posa en relació", com a catalitzador.

Perspectives

En el curs d'enguany, iniciat aquesta tardor, s'ha introduït una novetat: una part dels divuit crèdits s'ha separat de la resta i s'ha organitzat un cicle de deu conferències (que inclouen una petita discussió) amb la intenció d'oferir, al marge del taller, una introducció a l'arquitectura al més àmplia possible.

Aquestes classes, de dos crèdits de càrrega lectiva poden cursar-se, enguany, com a assignatura de lliure elecció per a estudiants "no arquitectes". Formen, per dir-ho així, una unitat autònoma dins del Curs d'Introducció.

Aquesta prova podria permetre independitzar una part dels cursos d'introducció que actualment s'imparteixen a la UPC des de l'any passat. Si es fes el mateix en altres cur-

